

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

НН інститут Педагогіки і психології

Кафедра Психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту Педагогіки і психології

С.М. Кондратюк

(підпис) (ініціали та прізвище)

« 27 » вересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ САМОРОЗВИТКУ

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

освітня-програма Практична психологія

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

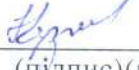
Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту педагогіки і психології
«27» вересня 2022 р.

Голова Бондаренко Ю.А., д.п.н., професор
(ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання).
Кузікова С.Б., доктор психол. наук, професор, завідувач кафедри психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології
Протокол № 2 від. «22» вересня 2022 р.

В. о. завідувача кафедри (Кузікова С.Б.)
(підпис)(прізвище та ініціали)

«22» вересня 2022 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
4-й		4-й	
Семестр			
7-й		7-й	
Лекції			
22 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
18 год.		4 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
48 год.		80 год.	
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Загальна кількість годин – 90	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни психологія саморозвитку є формування у бакалаврів-психологів розгорнутого сучасного уявлення про саморозвиток особистості.

Основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення студентів з уявленнями про саморозвиток особистості в психологічних теоріях, його понятійними моделями, механізмами, рівнями, чинниками, а також вироблення навичок застосування технологій оптимізації власного саморозвитку та саморозвитку клієнтів у ситуаціях консультування та психологічної корекції.

Освітньою програмою визначені наступні **програмні компетентності**.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Психологія саморозвитку» ґрунтується на знанні таких попередньо вивчених курсів, як: «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Життєві кризи особистості», «Основи психологічного консультування», «Психодіагностика», «Основи психокорекції з практикумом».

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

- ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
- ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
- ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

- РН1. Знати теоретичні основи та актуальні проблеми саморозвитку особистості, використовувати психологічні моделі для розуміння і пояснення процесу саморозвитку;
- РН2. Аналізувати і розуміти соціально-психологічні чинники та закономірності становлення суб'єкта саморозвитку в дитячо-юнацькому віці;
- РН3. Виявляти можливі причини утруднення, блокування саморозвитку особистості як усвідомленого і керованого процесу особистісних змін;
- РН4. Використовувати засоби дослідження особливостей, чинників, механізмів детермінації саморозвитку особистості на її життєвому шляху;
- РН5. Застосовувати різні методи, засоби і форми психокорекційної роботи з особами різного віку з метою оптимізації становлення суб'єкта особистісного саморозвитку;
- РН6. Володіти навичками самоаналізу, самоорганізації, саморегуляції власної життєдіяльності та особистісного зростання.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання. Студент вільно висловлює думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
B	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем
C	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.
D	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.
E	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки.

FX	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного відтворення окремих фактів, здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень
F	Студент не володіє навчальним матеріалом

Розподіл балів які нараховуються студентам)

Розділ I		Розділ II				ІНДЗ 1	ІНДЗ 2	ІНДЗ 3	Есе	Разом	Сума
T 1.1	T 1.2	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4						
Поточний контроль											100
10	10		5	10	10					45	
Контроль самостійної роботи											
						15	20	10	10	55	

T 1.1, T 1.2 ... T 2.4 – теми розділів

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», при оцінюванні результатів навчання з дисципліни «Психологія саморозвитку» можливо перезарахування балів (максимально 20 балів) за позанавчальну фахову активність студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей тощо).

Політика дисципліни

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності [[Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка](#)]. Окреслимо його основні складові.

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Академічна доброчесність

У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти робота оцінюється на мінімальний бал.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

З метою визначення рівня оволодіння студентами навчальним матеріалом і стимулювання пізнавально-творчої діяльності, протягом вивчення навчальної дисципліни здійснюється поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється систематично у формі питань і регулярної перевірки виконання семінарських та індивідуальних завдань: конспектів лекцій і першоджерел, матеріалів проведених психодіагностичних методик; оцінюються також виступи, наукові повідомлення, доповіді,

участь у дискусіях, тощо. Програмою дисципліни передбачено індивідуальні навчально-дослідні завдання, написання есе, виконання самостійної роботи. Підсумковий контроль (залік) проводиться наприкінці навчального курсу.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ I. Проблема саморозвитку особистості в психології

Тема 1.1. Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми саморозвитку особистості

Філософські підходи до розуміння саморозвитку, історико-філософський генез. Тенденції розвитку ідеї саморозвитку людини в культурно-історичному аспекті. Погляд на саморозвиток Демокрита, Сократа, Епікура, Платона, Аристотеля, Сенеки, Конфуція та ін. Джерела і еволюція ідеї саморозвитку –(західна і східна орієнтація, есенціалістичний і екзистенціалістичний підходи). Трактатування саморозвитку в працях Г. Гегеля, І. Канта, Г.С. Сковороди. Подальший розвиток проблеми саморозвитку особистості в філософії екзистенційно-гуманістичного напрямку (С. К'єркегор, Ж. Сартр, М. Хайдеггер, С. Еспіноза, Х. Ортега-і-Гассет, Е. Фром), у філософських поглядах М.О. Бердяєва, С.Л. Франка, М.К. Мамардашвілі, В.В. Налімова.

Саморозвиток і близькі поняття в науках про людину. Співвідношення актуального і потенційного, можливого в філософії і психології. Підходи до трактування поняття «розвиток» в філософії і психології як найбільш загального поняття, в рамках якого може бути проаналізований саморозвиток. Саморозвиток як акмеологічне поняття. Саморозвиток як педагогічна технологія. Синергетика і саморозвиток.

Уявлення про саморозвиток особистості в психологічних теоріях. Поняття саморозвитку за А. Адлером, К. Юнгом. Уявлення про саморозвиток в роботах психологів гуманістичного напрямку (К. Левін, Г. Олпорт, Е. Еріксон, К. Роджерс, Е. Фром, А. Маслоу). Теорія саморозвитку у представників холістико-динамічного підходу (К.Гольдштейн, А. Анг'ял).

Погляди на саморозвиток і ступень участі в ньому самої особистості (суб'єктність саморозвитку) в працях Л.С. Виготського, Л.І. Божович, С.Л. Рубінштейна, К.О. Абульханової-Славської, Л.І. Анциферової, Г.С. Костюка, П.Р. Чамати, І.Д. Бежа, М.Й. Боришевського, Т.М. Титаренко, Т.С. Яценко, В.Ф. Моргуна.

Розуміння поняття «суб'єкт» в контексті саморозвитку особистості. Питання філогенетичного та онтогенетичного становлення суб'єкта (Г.С.Костюк, Л.І. Анциферова, С.І. Ісаєв, А.В. Брушлинський, С.Д. Максименко, О.К. Осницький, В.І. Слободчиков, В.О. Татенко, В.Е. Чудновский).

Психологічні детермінанти саморозвитку особистості та становлення суб'єкта саморозвитку (функціональний, суб'єктно-цільовий та системологічний підходи). Розуміння саморозвитку (особистісного росту) у представників основних напрямків зарубіжної психотерапії (З. Фрейд, К. Юнг, К. Хорні, Г. Саліван, А. Адлер, Ф. Перлз, К. Роджерс, В. Франкл). Проблема екстрінсивної (зовнішньої) і інтрінсивної (внутрішньої) мотивації (Х. Хекхаузен, М. Чиксентмихали, Е. Десі, Р.Уайта ін.). Диспозиційна система людини (настанови, цінності, смисли, ставлення) в структурі саморозвитку особистості.

Психологічна культура як ставлення суб'єкта до обмежень та ресурсів особистісного зростання. Співвідношення особистісного і професійного саморозвитку. Саморозвиток як параметр моделі фахівця професіонала. Проблема професійного вигорання в контексті концепції саморозвитку особистості.

Тема 1.2. Концептуалізація системного підходу до особистісного саморозвитку. Структура, генезис, механізми функціонування

Феноменологія саморозвитку у психологічній науці. Експлікація поняття «саморозвиток» особистості. Визначення саморозвитку як актуалізованого, усвідомленого і керованого процесу особистісних змін, особистісного зростання. Суттєві характеристики саморозвитку: життєдіяльність як неперервний процес самотворення, самовдосконалення і самореалізації; особистісна активність як джерело саморозвитку; рівень розвитку самосвідомості особистості. Аналіз проблемного поля вивчаємого феномену: саморозвиток і

самоактуалізація, самореалізація, самоздійснення, самотрансценденція, автентичність, суверенність, свобода, контроль, життєздатність, психологічне здоров'я, задоволення життям. Саморозвиток і властивості особистості.

Змістове наповнення поняття «саморозвиток» в контексті інших семантично близьких понять. Аналіз психологічних станів самоорганізації внутрішньої реальності особистості (форми саморозвитку): самопізнання, самовизначення, самопрогнозування, самопроєктування, самоствердження, самовираження, самопредставлення, саморозкриття, самовдосконалення, самопідкріплення, самокорекція, самореалізація, самовиховання тощо. Поняття «адаптація» і «соціалізація» в контексті саморозвитку особистості. Схема актуалізації та реалізації потенціалу (ресурсних можливостей) саморозвитку особистості.

Модель концепції (понятійна схема) психологічного простору саморозвитку особистості. Межі психологічного простору саморозвитку особистості.

Аспекти розгляду саморозвитку особистості: адаптивно-совладальний (ситуативний) і мотиваційно-смісловий (прогресивний). Рівні організації саморозвитку особистості, їх параметри і характеристика (автентично-творчий, трансгресивний – високий рівень, особистісно-рефлексивний – середньо-високий, індивідуально-конструктивний – середній, індивідуально-регулятивний – низький рівень).

Структурно-функціональна модель саморозвитку особистості. Аналіз структурних компонентів (підструктур-детермінант) моделі. Механізми детермінації саморозвитку особистості: зміна змістової структури самосвідомості та трансформація смислових утворень.

Психологічні ресурси саморозвитку особистості: потреба в саморозвитку як його джерело і детермінант; умови, які забезпечують його успішність; механізми, як функціональні засоби і умови його здійснення. Механізми (умови) саморозвитку особистості: інтеріоризація, ідентифікація, рефлексія, екстеріоризація.

Готовність до саморозвитку як актуалізованого, усвідомленого та керованого процесу позитивної особистісної зміни. Мотиваційно-сміслова інтенція саморозвитку. Схема формування мети особистісного саморозвитку.

З'ясування соціально-психологічних чинників актуалізації саморозвитку. Аналіз причин його утруднення, блокування. Визначення закономірностей становлення суб'єкта особистісного саморозвитку, їх врахування в навчально-виховному процесі та ситуації надання психологічної допомоги.

Розділ II. Психологічні технології саморозвитку

Тема 2.1. Методологія та методика дослідження особливостей саморозвитку особистості

Узагальнення показників та розробка критеріїв особистісного саморозвитку як суб'єктної діяльності. Актуалізованість психологічних ресурсів особистісного саморозвитку (потреба, умови і механізми) як внутрішній інтегративний критерій саморозвитку. Зовнішні інтегративні критерії: сформованість ставлення до саморозвитку як цінності (ціннісна орієнтація на саморозвиток) та сформованість рефлексивної саморегуляції.

Постановка проблеми верифікації феномену особистісного саморозвитку. Аналіз існуючого арсеналу діагностичних засобів, які застосовуються з метою вивчення саморозвитку особистості. Авторська розробка методичного забезпечення вивчення особливостей саморозвитку особистості як актуалізованого, усвідомлюваного і керованого процесу особистісних змін.

Дослідженні змістовно-дієвих характеристик саморозвитку (внутрішній інтегративний критерій – актуалізованість психологічних ресурсів особистісного саморозвитку). Використання авторського діагностичного інструментарію: методика диспозиційна характеристика саморозвитку особистості «ДХСО» – визначення рівня актуалізації психологічних ресурсів (структурних складових системи) саморозвитку особистості; міні-анкета «Дієвість саморозвитку особистості» – уточнення змістового наповнення потреби у саморозвитку, усвідомленості і керованості процесу особистісних змін; проєктивні методики: малюнки, схеми, модифікований варіант методики «Піктограми» (О.Р. Лурії і Л.С. Виготського) тощо для розширення уявлення про характер і зміст розуміння процесу

особистісного саморозвитку і ступеня власної участі в ньому; проєктивна методика формату незакінчених речень «Стилі взаємодії з життєвими ситуаціями» – спрямована на дослідження саморозвитку як адаптаційної стратегії особистості в скрутних життєвих ситуаціях; проєктивна методика формату незакінчених речень «Інтенції саморозвитку» – спрямована на дослідження особливостей мотиваційно-сміслових інтенцій особистості, області їх локалізації, рівня актуалізованості і гармонічності потреб, компітенцій і цінностей особистості.

Тема 2.2. Дослідження психологічних чинників становлення суб'єкта саморозвитку

Вивчення особливостей саморозвитку особистості опосередковано через показники особистісних властивостей і характеристик. Аналізі індивідуально стильових характеристик саморозвитку як суб'єктної діяльності (зовнішній інтегративний критерій саморозвитку – сформованість рефлексивної саморегуляції). Використання з цією метою наступного діагностичного інструментарію: опитувальник життєвих орієнтацій (ОЖО – О.Ю. Коржова) – виявлення суб'єкт-об'єктних орієнтацій в життєвих ситуаціях; тест смисложиттєвих орієнтацій (СЖО – Д.О. Леонтьєв) – дослідження осмисленості життя, з'ясування часової локалізації і спрямованості саморозвитку особистості (смисложиттєвих орієнтацій – цілі в житті, процес життя або інтерес і емоційна насиченість життя, результативність життя або задоволеність самореалізацією), а також двох аспектів локусу контролю (локусу контролю Я (Я – володар життя), локусу контролю – життя, або керованість життям); опитувальник рівню суб'єктивного контролю (РСК – Е.Ф. Бажин, Е.А. Голинкіна, Л.М. Еткінд, на основі методики локус контролю Дж. Роттер) – оцінка ступеня відчуття себе активним суб'єктом власного життя; шкала «Толерантності до двозначності» з методики «Особистісна готовність до змін» («PCRS» – Ролнік, Хезер, Голд, Хал в адаптації Н.А. Бажановой і Г.Л. Бардієр) – діагностика особистісної готовності до змін; особистісний опитувальник Плутчіка Келлермана Конте (Life Style Index, LSI) – діагностика психологічних механізмів его-захисту.

Вивчення функціонально-динамічних характеристик саморозвитку (зовнішній інтегративний критерій – ціннісна орієнтація на саморозвиток). Використання з цією метою наступного діагностичного інструментарію: самоактуалізаційний тест (САТ) – визначення індивідуальних особливостей саморозвитку; методика діагностики ступеня задоволення основних потреб (модифікована В.В. Скворцовим піраміда потреб Маслоу) – визначення домінуючих потреб особистості та ступеня їх задоволення; тест ціннісних орієнтацій Рокіча (з модифікованою інструкцією) – виявлення ціннісно-сміслового ставлення до саморозвитку; методика Т. Елерса – діагностика особистості на мотивацію до успіху; інтерперсональна діагностика Т. Лірі – дослідження Я-концепції особистості, розбіжності модальностей самоуявлення як механізму детермінації особистісного саморозвитку.

Особливості застосування арсеналу діагностичних засобів з метою дослідження особливостей саморозвитку осіб різних вікових та соціальних категорій. Узагальнюючий висновок щодо можливих шляхів актуалізації і оптимізації становлення суб'єкта особистісного саморозвитку в дитячо-юнацькому віці.

Тема 2.3. Формування суб'єкта саморозвитку у виховній та психокорекційній практиці

Теорія самодетермінації Е. Десі і Р. Райана. Етапи становлення суб'єктної поведінки в процесі спеціально організованих виховних впливів. Умови формування пошукової активності. Шляхи подолання навченої безпорадності.

Суб'єктна активність особистості як умова ефективності і результативності корекційного процесу. Визначальне завдання психокорекції – формування мотивації самовиховання й саморозвитку, сприяння переростанню корекції в самокорекцію. Принципи психокорекції, спрямовані на посилення суб'єктної активності клієнта: принцип автономності особистості; принцип особистісного досягнення; принцип особистісної мотивованості; принцип психокорекційного контакту і рівності позицій.

Урахування і посилення в психокорекційному процесі показників вимірів психологічного простору саморозвитку особистості. Виокремлення трьох блоків в системі корекційної роботи (що відповідає трьом вимірам психологічного простору саморозвитку): підтримка психічної рівноваги; оптимального особистісного функціонування; цілісного особистісного (суб'єктного) зростання. Актуалізація або формування психологічних ресурсів саморозвитку особистості

як технологія сприяння становленню суб'єкта особистісного саморозвитку.

Формування суб'єкта саморозвитку в контексті надання психологічної допомоги. Навчання технікам роботи зі своїм внутрішнім світом: самопізнання, самоаналіз, розв'язання внутрішніх психологічних конфліктів, саморегуляції, самоорганізації, планування майбутнього, самоналаштування, тощо.

Модель вікової психокорекції як система формування суб'єкта саморозвитку. Особливості організації в дитячо-юнацькому віці корекційного процесу як цілісної системи навчання прийомів і технік самокорекції.

Розподіл корекційної роботи щодо навчання засобам саморозвитку стосовно різних вікових періодів: дошкільний вік – навчання засобам саморегуляції психоемоційних станів і поведінки; молодший шкільний вік – усвідомлення (предметизування і дистанціювання), саморегуляції; підлітковий і юнацький вік – навчання засобам усвідомлення (предметизування і дистанціювання), самопізнання і самоаналізу, саморегуляції, самовдосконалення. Змістове наповнення корекційної роботи.

Використання різних методів самокорекції з метою зниження психічного напруження, відреагування почуттів та переживань, предметизування та дистанціювання травмувального досвіду, його опрацювання на користь особистісного зростання.

Використання різних методів самокорекції з метою розв'язання, внутрішніх конфліктів, поглиблення розуміння себе та інших людей, посилення самості (цілісності Я, самоідентичності – автономності), актуалізації автентичності та підтримки суверенності.

Використання різних методів самокорекції з метою підвищення довіри до себе, організмічності (адекватне самосприйняття, самокритичність, самозвірка, самозвіт, самоконтроль), посилення самоповаги, впевненості в собі.

Використання різних методів самокорекції з метою підтримки психічної рівноваги: самонастрою, саморегуляції психоемоційних станів і поведінки.

Використання різних методів самокорекції з метою напрацювання навичок адекватної поведінки у міжособистісній взаємодії з різним оточенням, в ситуаціях прийдешніх подій та в умовах різних життєвих обставин.

Тема 2.4. Саморозвиток як параметр моделі фахівця-професіонала в галузі психокорекційної діяльності

Співвідношення особистісного і професійного саморозвитку. Визначення поняття «компетентність фахівця». Індивідуальна траєкторія професійного зростання. Модель професійного саморозвитку особистості «Динаміка професійної компетентності». Постійне усвідомлення себе в професії, постійне здійснення професійного і особистісного саморозвитку як чинники підтримки фаховості і психологічного здоров'я особистості, запобігання професійному і особистісному вигоранню. Особистісна успішність, її параметри. Значення особистісної успішності для самоефективності і самореалізації особистості.

Складові професійної самосвідомості. Професійне самовизначення, його критерії. Роль самовизначення і внутрішньої мотивації у детермінації професійного саморозвитку і становленні суб'єкта саморозвитку.

Модель професійного саморозвитку особистості «Динаміка особистісних смислів професійної діяльності». Значення особистісного смислу професійної діяльності для виникнення внутрішньої мотивації, забезпечення її ефективності та збереження психологічного здоров'я і особистісного зростання фахівця.

Параметри моделі фахівця-професіонала: усвідомлення себе в професії та неперервний особистісний і професійний саморозвиток. Особливості діяльності і вимоги до особистості психолога-психокоректора. Важливість формування суб'єктів саморозвитку в процесі професійної підготовки студентів-психологів до здійснення психокорекційної діяльності.

6.2 Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
	всього	всього
	всього	всього

	числі				числі				
	Лекції	Практ.	Лабор.	Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Самост.р	
РОЗДІЛ I Проблема саморозвитку особистості в психології									
Тема 1.1 Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми саморозвитку особистості	20	6	2		10	22	2		20
Тема 1.2 Концептуалізація системного підходу до особистісного саморозвитку. Структура, генезис, механізми функціонування	22	8	6		10	24	2	2	20
Разом за розділом 1	44	14	8		20	46	4	2	40
РОЗДІЛ II Психологічні технології саморозвитку									
Тема 2.1 Методологія та методика дослідження особливостей саморозвитку особистості	2	2							
Тема 2.2 Дослідження психологічних чинників становлення суб'єкта саморозвитку	14	2	2		18		2		20
Тема 2.3 Формування суб'єкта саморозвитку у виховній та психокорекційній практиці	16	2	4		10				20
Тема 2.4 Саморозвиток як параметр моделі фахівця-професіонала в галузі психокорекційної діяльності	14	2	4						
Разом за розділом 2	46	8	10		28		2		52
Усього годин	90	22	18		48		6	4	78

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми саморозвитку особистості	2	13
2	Концептуалізація системного підходу до особистісного саморозвитку. Структура, генезис, механізми функціонування	6	13
3	Дослідження психологічних чинників становлення суб'єкта саморозвитку	2	
4	Формування суб'єкта саморозвитку у виховній та психокорекційній практиці	4	
5	Саморозвиток як параметр моделі фахівця-професіонала в галузі психокорекційної діяльності	4	
Всього:		18	4

Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми саморозвитку особистості	10	20
2	Концептуалізація системного підходу до особистісного саморозвитку. Структура, генезис, механізми функціонування	10	20
3	Дослідження психологічних чинників становлення суб'єкта саморозвитку	18	20
4	Формування суб'єкта саморозвитку у виховній та психокорекційній практиці	10	20

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Кузікова С. Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці [Текст] : монографія / С. Б. Кузікова ; 2-вид., переоб., доповн. - Суми : ПФ «Видавництво «Університетська книга»». 2021. – 408 с.
2. Кузікова, С. Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці [Текст] : монографія. 2-ге вид., переробл., доповн. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. – 324 с. [<http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9285>]
3. Кузікова С. Б. Психологія саморозвитку. Навчальний посібник. – Суми: Видавництво «МакДен, 2011. – 148 с.
4. Рибалка В. В. Теорії особистості у вітчизняній філософії, психології та педагогіці. Навчальний посібник. – Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 872 с..

Додаткові:

1. Бех І.Д. Від волі до особистості. – К.: Україна – Віта, 1995. – 202 с.
2. . Боришевський М. Дорога до себе: Від основ суб'єктності до вершин духовності : монографія / Мирослав Боришевський. – К.: Академвидав, 2010. – 416 с.
3. Боришевський М. Й. Особистість у вимірах самосвідомості : монографія / М. Й. Боришевський. – Суми : Видавничий будинок «Еллада» , 2012. – 608 с.
4. Волошина В. В. Психологічні технології підготовки майбутніх психологів : монографія / В. В. Влолшин. – Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 391 с.
5. Зязюн Л. І. Саморозвиток особистості в освітній системі Франції. [монографія]. / Лариса Іванівна Зязюн. – Київ ; Миколаїв : В-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006 – 388 с.
6. Карпенко З. С. Аксиологічна психологія особистості : монографія. 2-ге. Вид., перероб., доповн. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2018. - 720 с.
7. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості /За ред. Л.М. Проколієнко. – К.: Рад. школа, 1989. – 608 с.
8. Кузікова С. Б. Основи психокорекції : навч. посібн. / Світлана Кузікова. – 2-ге вид. перероб. – Київ : ВЦ «Академія», 2021. – 336 с. – (Серія «Альма-матер»).
9. Кузікова С. Б. Психологічні умови та технології підготовки студентів-психологів до психокорекційної діяльності / С. Б. Кузікова // Розвиток психологічної культури особистості в процесі безперервної освіти / кол. авт.; під ред. С. Б. Кузікової, Г. Є. Улунової. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 133-152.
10. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції [Текст] : навчальний посібник / С. Б. Кузікова. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Суми, 2020. – 300 с. [<http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9286>]
11. Лушин П. В. Психология личностного изменения, Кировоград: Полиграфическо-издательский центр ООО Имэкс ЛТД, 2002. – 360 с.
12. Максименко С. Д. Развитие психики в онтогенезі: в 2 т. – К.: Форум, 2002. Т. 1: Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології. -319 с.
13. Панок В. Г. Життєвий шлях особистості як категорія прикладної психології / В. Г. Панок // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Психологічні науки. – 2014. – Вип. 2.12. – С.146-151.
14. Пов'якель Н. І. Професіогенез саморегуляції мислення практичного психолога: Монографія. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2003. – 295 с.
15. Поміткін Едуард. Психологічне забезпечення духовного розвитку дитини: програма роботи з дітьми від 5 до 18 років / Е. Поміткін. – К. : Шк. Світ, 2008. – 128 с.
16. Психологія відповідальної поведінки : монографія М. В. Савчин. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2008. – 280 с.
17. Психологія особистості: Словник-довідник / За ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
18. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. – К.: Либідь,

2003. – 376 с.

19. Angyal A. Foundations for science of personality. – New York: Viking Press, 1972. – XII, 398 p.
20. Kuzikova S. B. Psychological culture in phenomenology of personality self-development [Психологічна культура у феноменології саморозвитку особистості] / Modern research of the representatives of psychological sciences : collective monograph / O. Ye. Blynova, Yu. O. Bystrova, I. M. Halian, O. M. Kikinezhdi, etc. – Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. – S. 103-122.
21. S. Kuzikova Methodology and technology research of personality self-development resources [Методологія та технологія дослідження ресурсів саморозвитку особистості] / С. Б. Кузікова // «Психологія особистості» [Науковий журнал]. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2017. – № 1 (8). – С. 118-129.
22. Svitlana Kuzikova, Tetiana Shcherbak Hardiness as attitude and coping of person's self-development [Життєстійкість як настанова і копінг саморозвитку особистості] / Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія. Вип. 59. – Харків : ХНПУ, 2018. – С. 64-74.